

22. juli-kunst i New York

Av Metet Dybwad Torstensen.

KUNST 4-2012:

Parallax Views på Sol Kjøks galleri .NO i New York i januar 2012 var den første kuraterte utstillingen som tok tak i kunstens reaksjon på 22. juli. Ti norske kunstnere med utenlandsk bakgrunn kommenterte tragedien med foto, performance, videoer og installasjoner. Terror og immigrasjon var vinklingen.

MAMTA B. HERLAND:

Intervjuet av Metet Dybwad Torstensen.

Hvor lang tid må man vente før man kan lage kunst som bunner i en slik katastrofe som 22. juli eller 11. september?

Det er to ting - det ene er å lage kunst, og det andre er et spørsmål om hvor lenge det bør gå før verkene presenteres til publikum. Kreativitet, ideer og uttrykk kan komme med en gang og gi spontant uttrykk for følelser, eller man kan vente og lage verk med mer ettertanke.

2. Kan du beskrive ditt bidrag og verk til utstillingen Parallax Views på .NO?

Jeg ble på en måte veldig opprørt og samtidig imponert over hvordan folk reagerte på katastrofen, med blomsterhavet både utenfor Domkirken og i Oslo ellers. Det var en veldig spesiell stemning i Oslo disse dagene, og det er den stemningen jeg har forsøkt å videreformidle i bildene.

3. Hva var din reaksjon som kunstner på 22. juli - hvor var du? Hva oppsto i din kunst - endret det noe?

Jeg var på mitt atelier hjemme på Slependen og fikk høre om bomben i Oslo noen timer etterpå. Jeg var sjokkert som alle andre og kunne ikke tro at terror kunne skje i lille Norge, så fredelig som jeg har opplevd det siden jeg kom til landet. Dager etter katastrofen vandret jeg rundt i Oslo for å oppleve hvordan de kollektive følelsene ble vist av hele Norge. Det var surrealistisk og melankolsk. Jeg tok bilder og video av blomsterhav og enkeltblomster nesten alle steder i Oslo, alle steder man kunne feste en blomst eller legge blomst også oppe i fontener. Alle blomstene var det symbolske element som bandt den unike reaksjonen sammen, istedenfor å la ondskapen og voldelig reaksjon vinne. Men det er skummelt å tenke på hva reaksjonen ville bli om det ikke hadde vært en etnisk norsk gjerningsmann. Jeg vil ikke si at det oppsto noe spesielt i min kunst på grunn av katastrofen, jeg ville bare være med på å formidle følelsene og den spesielle stemningen i Oslo og Norge disse dagene.

4. Kan kunsten ha en funksjon eller en betydning etter en katastrofe som 22. juli? Er katastrofen rett og slett for stor - blir ikke kunsten da nærmest banal?

Kunsten kan være med på å forsterke følelser og samhold. Ingen hendelser er for store eller små til å reflektere over og gi et kunstnerisk uttrykk. Og hva er banal kunst?

5. Hvilke grenser må kunst som lages etter en slik katastrofe ha → kan man for eksempel tillate seg å bruke humor?

Det må være opp til den enkelte kunstner, men personlig kan jeg ikke se at humor kan virke i forbindelse med slik katastrofe.

- Vi må ikke glemme 22. juli. Det var en dramatisk vekker. Hvor lenge kan vi gi uttrykk for at Norge er et homogent, lite land med fjord og fjell? Nordmenn har vært naive, sa video-, foto- og performance-kunstneren Roghieh Asgari Torvund til pressen under åpningen. Selv opplevde hun at nære venner ble rammet av terrorhandlingene til Anders Behring Breivik. På visningstedet .NO hadde hun to filmer og en performance. Den ene filmen viste en hijabkledd kvinne på Grønland i Oslo, som blir sett på med mistenksomme blikk fra verden rundt. Den andre viste irakiske flyktninger i Iran, som sørger over sine slektninger under en lysseremoni som kan minne om rosetogene etter 22. juli. Begge videoene var laget før 22. juli, men fikk plutselig en ny mening.

Kuratoren

Kuratoren Koan Jeff Baysa forteller til KUNST at utstillingen handlet om årsakene til at noe slikt kunne skje, og han ønsket å vise det hele sett fra kunstnere som representerer en multikulturell gruppe. Han lette ikke etter grusomme bilder, konfrontasjon eller hat. Utvalget av kunstnere ble basert på deres innsikt og mer lyriske og metaforiske uttrykk.

- Jeg er selv født og oppvokst i det multikulturelle Hawaii og har lenge vært interessert i kulturer i kulturene; subkulturer. Min motivasjon for utstillingen Parallax Views var taler og uttalelser fra ledere som David Cameron i England, Angela Merkel i Tyskland og Nicolas Sarkozy i Frankrike om at den groende anti-islam-bølgen og anti-immigrasjonsbølgen skyldes at multikulturalismen og integrering har vært feilslått, og at dette kan virke katalyserende på handlinger til individer som Anders Behring Breivik og Timothy McVeigh, som drepte 168 mennesker på et dagsenter i 1995. Begge hadde de den samme bakgrunnen som hvit, utdannet og besatt av tanken om å redde sitt folk fra trusselen fra islam, integrering og multikulturalisme.

- Kan kunsten ha en funksjon eller en betydning etter en katastrofe som 22. juli? Er katastrofen rett og slett for stor - blir ikke kunsten da nærmest banal?

- Det argumenteres på begge sider om kunst kan være et effektivt virkemiddel for å oppnå sosiale endringer. Det finnes ikke ett svar, men jeg liker den amerikanske forfatteren James Baldwin som sa: The purpose of art is to lay bare the questions which have been hidden by the answers. En av kunstens styrker er å skape oppmerksomhet og gi en ny stemme til temaer som kanskje for mange har blitt glemt og forlagt, ved å sette dem inn i en ny kontekst. Kunst kan ikke opptre isolert og er mest effektiv når den linkes til politiske handlinger eller teknologiske fremskritt, avslutter Koan Jeff Baysa.

Kunstnere som deltok:

Mamta Herland (India / Bærum), Roghieh Asgari Torvund (Azerbajian / Iran / Oslo), Christian Bermudez (Costa Rica / Oslo), Milumbe Haimbe (Zambia / Oslo), Sabina Jacobsson (Sverige / Oslo), Peter Johansson (Sverige / Malmö), Paolo Manfredi (Italia / Tingvoll), Jet Pascua (Filippinene / Tromsø), Shwan Dler Qaradaki (Irak / Oslo) og Sada Tanagara (Mali / Oslo).